

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ
"08" _____ 2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Моделювання та прогнозування в міжнародних відносинах

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітня програма «Міжнародна інформаційна безпека»

вид дисципліни за вибором

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2020 / 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“28” серпня 2020 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: канд. політ. наук, доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки Євгенія СОЛОВИХ.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від “26” серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Людмила НОВІКОВА

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми

«Міжнародна інформаційна безпека»

назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна інформаційна безпека»

(підпис)

Людмила НОВІКОВА

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “28” серпня 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Моделювання та прогнозування в міжнародних відносинах» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародна інформаційна безпека» підготовки магістра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни полягає у наданні здобувачам знань та вмінь щодо формалізації завдань політичного, соціального та економічного характеру у сфері міжнародних відносин, побудови моделей, вибору методів та алгоритмів їх розв'язання, для моделювання та прогнозування подій у міжнародних відносинах.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК9. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- формування наступних фахових компетентностей:

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК3. Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.

СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК6. Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень.

СК7. Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій.

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

СК11. Здатність аналізувати природу та джерела зовнішньої політики, еволюцію підходів до її формування та здійснення, принципи організації системи зовнішньої політики та функціонування інститутів зовнішньої політики.

СК14. Здатність оцінювати зміст та основні напрями діяльності міжнародних організацій в сфері безпеки та сучасних стратегій забезпечення міжнародної інформаційної безпеки.

СК15. Здатність виявляти та аналізувати сутність та специфічні особливості інформаційного протиборства та інформаційно-психологічних операцій в міжнародних відносинах.

СК16. Здатність аналізувати основи та особливості захисту національного інформаційного простору та забезпечення інформаційної безпеки держави.

СК17. Здатність виявляти та аналізувати природу та специфічні особливості інформаційного тероризму.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
2-й	-й
Лекції	
16 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
- год.	год.
Самостійна робота	
88 год.	год.

2. Заплановані результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі мають досягти наступних результатів:

матриця відповідності освітнього компонента **ВБ6 «Моделювання та прогнозування в міжнародних відносинах»**, методів навчання та форм оцінювання, які використовуються, програмним результатам навчання, визначеним освітньо-професійною програмою «Міжнародна інформаційна безпека»

Результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
РН1. Знати та розуміти природу, джерела та напрями еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний, метод оволодіння новими знаннями, аналітичний, а також методи дистанційного навчання та оцінювання на платформах Moodle, Zoom або Google Meet.	усне опитування, тестовий або письмовий контроль на лекціях та практичних заняттях; оцінювання: виступів з доповідями, практичних завдань, письмової залікової роботи
РН2. Знати та розуміти сутність та специфічні особливості	-/-	-/-

інформаційного протиборства та інформаційно-психологічних операцій в міжнародних відносинах.		
РН3. Знати та розуміти основи та особливості захисту національного інформаційного простору та забезпечення інформаційної безпеки держави.	-/-	-/-
РН5. Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини.	-/-	-/-
РН6. Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.	-/-	-/-
РН7. Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.	-/-	-/-
РН8. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.	-/-	-/-
РН9. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.	-/-	-/-
РН10. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.	-/-	-/-
РН13. Розробляти та реалізовувати проекти прикладних досліджень міжнародних відносин, зовнішньої та світової політики	-/-	-/-
РН15. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і	-/-	-/-

процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.		
РН16. Аналізувати та оцінювати сучасні стратегії забезпечення міжнародної інформаційної безпеки.	-/-	-/-
РН17. Аналізувати та оцінювати зміст та специфіку основних напрямів діяльності міжнародних організацій в сфері безпеки.	-/-	-/-
РН18. Здійснювати діяльність у дипломатичній та інших суміжних сферах міжнародного співробітництва.	-/-	-/-
РН21. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.	-/-	-/-
РН22. Демонструвати здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.	-/-	-/-
РН23. Самостійно приймати рішення, відповідати за командну роботу.	-/-	-/-

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-практичні аспекти моделювання та прогнозування міжнародних відносин

Тема 1. Методологія, методи, методика досліджень міжнародних відносин

Визначення понять «метод» і «методологія». Класифікація методів. Формальні та неформальні методи дослідження міжнародних відносин. Історико-описовий, політико-описовий, порівняльно-історичний, нормативно-ідеологічний, нормативно-гіпотезотворчий, інтуїтивно-логічний, формально-логічний, операційно-прикладний, аналітико-прогностичний методи дослідження міжнародних відносин. Монодисциплінарний та міждисциплінарний інструментарій науково пошуку. Специфіка кількісних (статистичних методів). Завдання, предмет та функції політичного аналізу. Види політичного аналізу. Системний підхід як основа методології аналізу міжнародних відносин. Становлення системного підходу в політичній науці в контексті аналізу концепцій Д. Істона, Г. Алмонда, К. Дойча: загальне та особливе.

Тема 2. Базові методики прикладного аналізу міжнародних відносин

Методи теоретичних досліджень: аналітичний, синтетичний та абстрагування. Загальні методи досліджень в міжнародних відносинах: спостереження, вивчення документів, порівняння. Експлікативні методи досліджень в міжнародних відносинах. Кількісний та якісний контент-аналіз. Прогностичні можливості івент-аналізу. Очні методи групових експертних оцінювань. Заочні методи групових експертних оцінювань. Роль експертних оцінок в політичній практиці. Метафора як дієвий інструмент формування громадської думки у міжнародних відносинах. Антропоморфна метафора,

метафора природи, соціальна метафора, артефактна метафора. Коефіцієнт Ландшера. Роль психологічних методів у міжнародній політиці. Проективні (малюнкові) методики та особливості їх застосування в політичній психології. Загальні закономірності та інтерпретації малюнків.

Тема 3. Прогнозування міжнародних відносин

Основні категорії, інструменти та види прогнозування. Сутність політичного прогнозування. Типи політичних прогнозів. Внутрішньополітичне прогнозування. Зовнішньополітичне прогнозування.

Етапи політичного прогнозування (систематизація фактів, виявлення ключових моментів і тенденцій, побудова основних гіпотез, відбір альтернатив, оформлення висновків). Основні методи прогнозування (метод побудови сценаріїв, колективної експертної оцінки, метод екстраполяції та інтерполяції, дельфійський метод, метод когнітивного картування). Додаткові методи прогнозування: імітування, прогноз за історичною аналогією, каузальне моделювання, прогноз за теорією ймовірності, прогноз на основі причинно-наслідкових зв'язків.

Тема 4. Моделювання міжнародних відносин

Метод моделювання у міжнародних відносинах: історичний аспект. Модель як спрощене відображення та уявлення дійсності. Специфіка методу моделювання. Основні принципи моделювання. Основні завдання у процесі моделювання у сфері міжнародних відносин. 6 основних етапів моделювання. Класифікація сучасних аналітичних засобів, що застосовуються в прикладних дослідженнях міжнародних відносин: 1) базові аналітичні методики; 2) комплексне аналітичне моделювання міжнародних ситуацій та процесів. Факторний та кластерний аналіз як сфера прикладного аналізу міжнародних відносин. Глобальні моделі взаємовідносин держав С. Хантінгтона, Г. Кіссінджера та З. Бжезінського.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					у с б о г о	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретико-практичні аспекти моделювання та прогнозування міжнародних відносин												
Тема 1. Методологія, методи, методика досліджень міжнародних відносин	30	4	4			22						
Тема 2. Базові методики прикладного аналізу міжнародних відносин	30	4	4			22						
Тема 3. Прогнозування міжнародних відносин	30	4	4			22						
Тема 4. Моделювання міжнародних відносин	30	4	4			22						
Усього годин	120	16	16			88						

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологія, методи, методика досліджень міжнародних відносин	4
2	Базові методики прикладного аналізу міжнародних відносин	4
3	Прогнозування міжнародних відносин	4
4	Моделювання міжнародних відносин	4
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Методологія, методи, методика досліджень міжнародних відносин <i>Завдання:</i> ознайомитись з лекційним матеріалом та з матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготувати відповіді на питання практичного заняття за темою, провести дослідження за темами та оформити результати у формі таблиці, підготувати творчу роботу.	22
2	Базові методики прикладного аналізу міжнародних відносин <i>Завдання:</i> ознайомитись з лекційним матеріалом та з матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготувати відповіді на питання практичного заняття за темою, підготовка оглядових записок, підготовка доповідей (аналіз метафор).	22
3	Прогнозування міжнародних відносин <i>Завдання:</i> ознайомитись з лекційним матеріалом та з матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготувати відповіді на питання практичного заняття за темою, підготовка доповідей за темами; підготовка творчих робіт (розробка довгострокового сценарію).	22
4	Моделювання міжнародних відносин <i>Завдання:</i> ознайомитись з лекційним матеріалом та з матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготувати відповіді на питання практичного заняття за темою, підготовка доповідей за темами; підготовка творчих робіт на визначену тему.	22
	Разом	88

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання робочою програмою не передбачені.

7. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий семестровий види контролю.

Поточний контроль знань здобувачів проводиться на практичному занятті під час виконання завдань та захисту завдань виконаних під час самостійної роботи.

Поточний контроль знань здобувачів проводиться на *практичному занятті у формі усного опитування та навчальної дискусії, виконання тестових завдань, презентацій доповідей (в тому числі за результатами групової роботи), презентацій та обговорення творчих робіт, обговорення оглядових записок* тощо.

Сума балів за виконання завдань на практичному занятті складає:

Тема 1- 5 балів: захист результатів дослідження, наведених у формі таблиці - 2 бали; презентація та обговорення творчої роботи – 2 бали (у разі відсутності на захисті робота не оцінюється); відповіді на практичних заняттях (доповнення або уточнення після виступу іншого здобувача) – 0,5 бал x 2 =1 бал.

Тема 2 – 5 балів: обговорення оглядових записок – 2 бали; презентація доповідей (аналіз метафор) – 2 бали; відповіді на практичних заняттях (доповнення або уточнення після виступу іншого здобувача) – 0,5 бал x 2 =1 бал.

Тема 3 – 5 балів: презентація доповідей – 2 бали; обговорення творчих робіт в групі (розробка довгострокового сценарію) - 2 бали; відповіді на практичних заняттях (доповнення або уточнення після виступу іншого здобувача) – 0,5 бал x 2 =1 бал.

Тема 4 – 5 балів: презентація доповідей – 2 бали; обговорення творчих робіт в групі - 2 бали; відповіді на практичних заняттях (доповнення або уточнення після виступу іншого здобувача) – 0,5 бал x 2 =1 бал.

Поточний контроль *самостійної роботи* здобувачів проводиться у формі підготовки відповідей за навчальними питаннями теми, підготовки доповідей (в тому числі за результатами групової роботи), підготовки оглядових записок, виконання творчих робіт.

Сума балів за виконання завдань для самостійної роботи здобувачів складає:

Тема 1- 5 балів: підготовка завдання у формі таблиці - 2 бали; підготовка презентації творчої роботи – 2 бали; підготовка відповідей за навчальними питаннями теми – 0,5 бал x 2 =1 бал.

Тема 2 – 5 балів: підготовка оглядових записок – 2 бали; підготовка доповідей (аналіз метафор) – 2 бали; підготовка відповідей за навчальними питаннями теми– 0,5 бал x 2 = 1 бал.

Тема 3 – 5 балів: підготовка доповідей – 2 бали; підготовка творчих робіт (розробка довгострокового сценарію) - 2 бали; підготовка відповідей за навчальними питаннями теми– 0,5 бал x 2 =1 бал.

Тема 4 – 5 балів: підготовка доповідей – 2 бали; підготовка до обговорення творчих робіт - 2 бали; підготовка відповідей за навчальними питаннями теми – 0,5 бал x 2 =1 бал.

Підсумковий поточний тестовий контроль

тестування – 1 бал x 20 питань = 20 балів;

Здобувачі, які були відсутні на лекції чи практичному занятті, або отримали незадовільну оцінку, відпрацьовують пропущене заняття або незадовільну оцінку викладачу у дні його консультацій за графіком, затвердженим кафедрою.

Кількість балів	Критерії оцінювання
45-60	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
31-44	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал
26-30	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, виконання завдань до кожного практичного заняття, активна робота на практичних заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
16-20	Несистематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
11-15	Епізодичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконання завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
6-10	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних

	причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдань, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та практичних занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, відсутність знань, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.

Для відпрацювання здобувач зобов'язаний надати індивідуально виконане завдання за темою пропущеного заняття та продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією при проведенні підсумкового контролю і враховуються при визначенні підсумкової залікової оцінки з дисципліни. Сума балів за результатами поточного контролю може сягати 60 балів. Вона включає суму балів отриманих за поточним контролем на практичних заняттях та суму балів за самостійну роботу здобувача.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувача. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку у формі письмової відповіді на питання або комп'ютерного тестування, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією програмою.

Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Вміст залікового білета й оцінювання відповідей на заліку:

1. Теоретичне питання – 20 балів;
2. Теоретичне питання – 20 балів;

За бажанням здобувач має можливість обрати тестову форму залікового білета (на платформі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Моделювання та прогнозування в міжнародних відносинах» білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь (20 тестів x 2 = 40).

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти **залік в тестовій формі** (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) **дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Моделювання та прогнозування в міжнародних відносинах» <https://dist.karazin.ua/moodle/login/index.php>

Здобувачі, знання яких оцінені мінімально необхідною для складання заліку кількістю балів, не мають право на виконання додаткових завдань для підвищення отриманої кількості балів.

Оцінювання знань та умінь здобувачів при підсумковому контролі здійснюється відповідно до наступних критеріїв:

Кількість балів	Критерії оцінювання
33-40	Здобувач цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
25-32	Здобувач достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
17-24	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання, обґрунтування неточні. Не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами.
9-16	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.
0-8	Здобувач не в змозі дати повну відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю, балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 100 балів.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота				Індивідуальне завдання	Разом	Залік	Сума
T 1	T 2	T 3	T 4				
10	10	10	10	-	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів

Набрана кількість рейтингових балів є основою для оцінки за національною шкалою. Шкала оцінювання наведена нижче.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Бахрушин В.Є. Методи аналізу даних: навч. посіб. /В. Є.Бахрушин. – Запоріжжя : КПУ, 2011. – 268 с
2. Дослідження державних політик: методологія, процедури та європейські практики : монографія / авт. кол. : [Л. В. Гонюкова, В. М. Козаков, В. А. Ребкало та ін.]; за заг. ред. Л. В. Гонюкової, В. М. Козакова. – Київ : НАДУ, 2018. – 400 с.
3. Ковальчук О. Я. Математичне моделювання і прогнозування в міжнародних відносинах. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016 – 423 с.
4. Міжнародні відносини та зовнішня політика: Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. – К.: Либідь, 2016. – 622 с.
5. Телешун С.О. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації: Курс лекцій / С.О. Телешун, А.С. Баронін. — К.: Вид. Паливода А.В., 2014. — 112 с.
6. Рейтерович І. В. Аналітичний документ як інструмент підготовки управлінських рішень: навч.-метод. матеріали / І. В. Рейтерович, С. В. Ситник; уклад. В. М. Гаврилюк. – К. : НАДУ, 2013. – 56 с.
7. Стратегічні комунікації. Підручник. – К.: Вадекс, 2019. – 446 с. Авторський колектив: Бебик В.М., Даниленко С.І., Копійка В.В., Макаренко Є.А., Мінгазутдінов І.О., Мінгазутдінова Г.І., Ожеван М.А., Піпченко Н.О., Рижков М.М., Петров В.В., Погорська І.І., Тихомирова Є.Б., Шевченко О.В.
8. Стратегічне партнерство в міжнародних відносинах. Монографія – К. : Вадекс, 2018. – 542 с. Авторський колектив: Брусиловська О. І., Бурдяк В. І., Зайцева М. В., Копійка В. В., Кучмій О. П., Мазурець Ю. О., Макаренко Є. А., Мінгазутдінов І. О., Мінгазутдінова Г. І., Ожеван М. А., Остап'як В. І., Піпченко Н. О., Погорська І. І., Рижков М. М., Тихомирова Є. Б., Федуняк С. Г., Фролова О. М., Шевченко О. В., Шевчук О. В.
9. Шмелева О.Ю. Методология и методы политических исследований: Учебно-методическое пособие. – Н. Новгород, 2018. – 57 с.
10. Beyond policy analysis : public issue management in turbulent times / by Leslie A. Pal. – 2016. – 158 p.

Допоміжна література

1. Антанович Н.А. Методология и методы политического анализа / Н. А. Антанович. — Минск: БГУ, 2007. — 179 с.
2. Боришполец К.П. Методы политических исследований: Учебное пособие для здобувачів ВУЗов. – М.: Аспект Пресс, 2005. – 221 с.
3. Вовк Р. В. Моделювання міжнародних відносин: навч. посіб. / Р. В. Вовк. – К. : Знання, 2012. – 246 с.
4. Зовнішня та безпекова політика США: аналітичні дослідження. Монографія / Макаренко Є. А., Рижков М. М., Погорська І. І., Піпченко Н. О. – К. : Центр вільної преси, 2016. – 456 с.
5. Комунікативні тренди міжнародних відносин. Монографія – К. : Центр вільної преси, 2016. – 614 с. Авторський колектив: Макаренко Є. А., Рижков М. М., Піпченко Н. О., Москаленко Т. В., Погорська І. І., Белоусова Н.Б., Кучмій О. П., Сербіна Н. Ф., Сербіна К. Ю., Фролова О. М., Шевченко О.В.
6. Теория и методология политической науки: учебник / коллектив авторов; под общ. ред. С.В. Расторгуева. – Москва: КНОРУС, 2019. – 218 с. – (Бакалавриат).
7. Муковський І.Т. Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах: Навч. посіб. / І.Т. Муковський, А. Г. Міщенко, М. М. Шевченко.–К.: Кондор, 2013.– 224 с.

8. Стеценко І.В. Моделювання систем: навч. посіб.[Електронний ресурс, текст] / І. В. Стеценко; МОН України, Черкас. держ. технол. ун-т. –Черкаси :ЧДТУ, 2010. – 399 с. 54.
9. Перепелиця Г. Асиметрія в міжнародних відносинах // Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови). — К.: Парламентське видавництво, 2011. — С. 41- 42.
10. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: навчальний посібник /І. Т. Муковський, А. Г. Міщенко, М. М. Шевченко. – Київ: Кондор, 2012. – 222 с.
11. Сурмин Ю.П., Бидзюра И.П. Аналитическая деятельность: теория, методы, инструменты: учеб. для студ. высш. учеб. завед. – К.: «Освіта України» 2012. – 494 с.
12. Туронок С.Г. Политический анализ: курс лекций [учеб. пособ.]/ С.Г. Туронок М. : Дело, 2005. – 359 с.
13. Стеценко І.В. Моделювання систем: навч. посіб. [Електронний ресурс, текст] / І. В. Стеценко; МОН України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси: ЧДТУ, 2010. – 399 с.
14. Цивилизационная парадигма в изучении политики // Современная политическая наука: Методология: Научное издание / Отв. ред. О. В. Гаман-Голутвина, А. И. Никитин. — 2-е изд., испр. и доп.— М.: Издательство Аспект Пресс, 2019. — С. 12-37.
15. Юзва Л. Контент-аналіз: обґрунтування методу // Соціологія в ситуації соціальних невизначеностей: Тези доповідей учасників І Конгресу Соціологічної асоціації України. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2009. – 476 с.
16. Journal of Comparative Policy Analysis: Research and Practice Volume 20, 2018 - Issue 1: Special Issue: Twenty years of the Journal of Comparative Policy Analysis: Research and Practice

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Базові методики прикладного аналізу МВ/ Епістемологія і методи досліджень теорії міжнародних відносин. - URL://www.vesna.org.ua/txt/drgluck/irteo/4T9.html (дата звернення: 16.06.2020 р.)
2. Жоль К.К. Контент-аналіз, компонентний аналіз та побудова тезаурусів для соціологів/ Соціологія. - URL://pidruchniki.ws/11631018/sotsiologiya/kontent-analiz_komponentniy_analiz_pobudova_tezaurusiv_dlya_sotsiologiv (дата звернення: 15.06.2020 р.)
3. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 40, ст. 527) Із змінами, внесеними згідно із Законами № 1170-VII від 27.03.2014, ВВР, 2014, № 22, ст. 816 № 35-VIII від 23.12.2014, ВВР, 2015, № 4, ст. 13 № 2091-VIII від 08.06.2017 відносно національного інтересу України.
4. Іванов В. Загальні принципи аналізу документів - URL: journlib.univ.kiev.ua (дата звернення: 16.06.2020 р.)
5. Іванов О.В. Комп'ютерний контент-аналіз: проблеми та перспективи вирішення/ Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. – Вип.15. - URL://www.ekmair.ukma.kiev.ua/bitstream/123456789/2407/1/Ivanov%20komjuterny20analiz.pdf (дата звернення: 19.06.2020 р.)
6. Ігнатуша І.М. Деякі теоретичні аспекти політичного прогнозування розвитку цивілізацій у ХХІ ст. // Наукові праці МАУП. – 2011. – Вип. 3(30). – С. 68-74. –URL: //www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npmaup/2011_3/pdf_files/68-74.pdf (дата звернення: 16.06.2020 р.)
7. Конституція України [Електронний ресурс] //Законодавство України URL://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр (дата звернення: 16.06.2020 р.)
8. Мир, стабильность и легитимность, 1990-2025/2050 Анализ мировых систем и ситуация в современном мире Валлерстайн И. - URL: (дата звернення: 17.06.2020 р.)

9. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек / Ф. Фукуяма; Пер. с англ. МБ. Левина.- М.: ООО «Издательство АСТ: ЗАО НПП «Ермак», 2004.-588, с.- (Philosophy). URL://yanko.lib.ru/books/politologiya/fukuyama=the_end_of_history&the_last_manann.ht (дата звернення: 15.06.2020 р.)

10. Фильм «Остров доктора Моро» (режисеры Джон Франкенхаймер, Ричард Стэнли, США, 1996 р.) URL://filmix.co/triller/1401-1401.html (дата звернення: 13.06.2020 р.)

11. Фильм «Скотный двор» (1999 р., драма, Великобритания, Ирландия, режисер Джон Стивенсон) URL: //www.film.ru/movies/skotnyy-dvor (дата звернення: 16.06.2020 р.)

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;
- дистанційно на платформі Moodle (<https://dist.karazin.ua/moodle>) проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;
- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 10% практичних занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО здобувачам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти **залік в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Моделювання та прогнозування міжнародних відносин», режим доступу: <https://dist.karazin.ua/moodle>.

12. Орієнтовні питання до заліку:

1. Визначення понять «метод» і «методологія».
2. Класифікація методів політичного аналізу.
3. Формальні та неформальні методи дослідження міжнародних відносин.
4. Монодисциплінарний та міждисциплінарний інструментарій наукового пошуку.
5. Специфіка кількісних (статистичних методів).
6. Завдання, предмет та функції політичного аналізу.
7. Види політичного аналізу.
8. Системний підхід як основа методології аналізу міжнародних відносин.
9. Становлення системного підходу в політичній науці в контексті аналізу концепцій Д. Істона, Г. Алмонда, К. Дойча: загальне та особливе.
10. Методи теоретичних досліджень: аналітичний, синтетичний та абстрагування.
11. Загальні методи досліджень в міжнародних відносинах: спостереження, вивчення документів, порівняння.
12. Експлікативні методи досліджень в міжнародних відносинах.
13. Кількісний та якісний контент-аналіз.
14. Прогностичні можливості івент-аналізу.
15. Очні методи групових експертних оцінювань.
16. Заочні методи групових експертних оцінювань.
17. Роль експертних оцінок в політичній практиці.

18. Метафора як дієвий інструмент формування громадської думки у міжнародних відносинах.
19. Антропоморфна метафора, метафора природи, соціальна метафора, артефактна метафора.
20. Коефіцієнт Ландшера.
21. Роль психологічних методів у міжнародній політиці.
22. Проективні (малюнкові) методики та особливості їх застосування в політичній психології.
23. Загальні закономірності та інтерпретації малюнків.
24. Основні категорії, інструменти та види прогнозування.
25. Сутність політичного прогнозування.
26. Типи політичних прогнозів.
27. Внутрішньополітичне прогнозування. Зовнішньополітичне прогнозування.
28. Етапи політичного прогнозування (систематизація фактів, виявлення ключових моментів і тенденцій, побудова основних гіпотез, відбір альтернатив, оформлення висновків).
29. Основні методи прогнозування (метод побудови сценаріїв, колективної експертної оцінки, метод екстраполяції та інтерполяції, дельфійський метод, метод когнітивного картування).
30. Додаткові методи прогнозування: імітування, прогноз за історичною аналогією, каузальне моделювання, прогноз за теорією ймовірності, прогноз на основі причинно-наслідкових зв'язків.
31. Метод моделювання у міжнародних відносинах: історичний аспект.
32. Модель як спрощене відображення та уявлення дійсності.
33. Специфіка методу моделювання.
34. Основні принципи моделювання.
35. Основні завдання у процесі моделювання у сфері міжнародних відносин.
36. Шість основних етапів моделювання.
37. Класифікація сучасних аналітичних засобів, що застосовуються в прикладних дослідженнях міжнародних відносин: 1) базові аналітичні методики; 2) комплексне аналітичне моделювання міжнародних ситуацій та процесів.
38. Факторний та кластерний аналіз як сфера прикладного аналізу міжнародних відносин.
39. Глобальні моделі взаємовідносин держав С. Хантінгтона, Г. Кіссінджера та З. Бжезінського.
40. Типологія метафор у міжнародних відносинах.